

Tuğba Özçelik

Yüksek Lisans Öğrencisi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Bölümü,
Afyonkarahisar, Türkiye

Graduate Student, Afyon Kocatepe University, Faculty of Education, Department of Pre-School
Education, Afyonkarahisar/ Türkiye

eposta: tugbaozcelik365@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8291-6826> - [RorID: https://ror.org/03a1crh56](https://ror.org/03a1crh56)

Mine Koyuncu Şahin

Doktor Öğretim Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Bölümü,
Afyonkarahisar/Türkiye

Dr. Faculty Member, Afyon Kocatepe University, Faculty of Education, Department of Pre-School
Education, Afyonkarahisar/ Türkiye

eposta: mine_kync@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-9626-6134> - [RorID: https://ror.org/03a1crh56](https://ror.org/03a1crh56)

Atıf/Citation: Özçelik, Tuğba & Koyuncu Şahin, M. 2023. Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal
Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 11/37, 408-432.

<https://doi.org/10.33692/avrasyad.1402121>

Makale Bilgisi / Article Information

Yayın Türü / Publication Type:	Araştırma Makalesi/Research Article
Geliş Tarihi /Received:	25.09.2023
Kabul Tarihi/Accepted:	29.11.2023
Yayın Tarihi/Published:	20.12.2023

DEĞERLER TAKIMI ÇİZGİ FİLMİNE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ AÇISINDAN BAKIŞ

Öz

Bu araştırmanın temel amacı "Değerler Takımı" çizgi filminin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenerek medya aracılığıyla topluma ve çocuklara sunulan toplumsal cinsiyet rollerinin ne şekilde biçimlendirildiğini ortaya çıkarmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, "Değerler Takımı" çizgi filminin sekiz bölümü oluşturmaktadır. Veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi ve verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Verilerin analiz aşamasında çizgi filmdeki kadın ve erkek karakterlerin özellikleri, rolleri ve çizgi filmdeki konuşmaları değerlendirilmiş ve çizgi filmde olan toplumsal cinsiyet temaları (meslek grupları, günlük yaşam faaliyetleri, değerler) belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; Değerler Takımı çizgi filmde erkek karakterler, sayıca kadın karakterlerden fazladır. Kadın ve erkeklerin kıyafetlerine ve renklerine bakıldığında kadın karakterlerde daha çok pembe ve pembenin tonlarının kullanıldığı bulunmuştur. Erkeklerde ise mavi ve siyah tonlarının kullanıldığı görülmüştür. Kadın ve erkek karakterlerin

Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış

meslekleri, ev içi ve dışındaki yaptıkları faaliyetler incelendiğinde, kadınların daha çok ev içinde ev emekçisi "ev hanımı" olarak gösterilirken erkeklerin ise çeşitli meslek gruplarında çalıştıkları ve ev içinde sorumluluk almadıkları belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çizgi filmde değerlerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, sevgiyi vermek sadece kadınlara ait bir değermiş gibi gösterilerek erkeklerin de kadınlar gibi sevgiyi gösterilebileceği ekrana yansıtılmamıştır. Bunun yanında, saygı ve yardımseverlik değerleri daha çok erkek cinsiyetine atfedilerek kadınların yardımsever ve saygılı olabileceği izleyici kitlesine gösterilmemiştir. Ayrıca çizgi filmde sadece öz denetim değerinin iki cinsiyete de atfedildiği görülmüş, bunun dışında verilmek istenen değerlerin tek cinsiyete atfedildiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çizgi film, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet eşitliği, değerler, erken çocukluk dönemi

A PERSPECTIVE REGARDING GENDER ROLES TO VALUES TEAM CARTOON

Abstract

The main purpose of this research is to examine the cartoon film "Values Team" in terms of gender roles and to reveal how the gender roles presented to society and children through the media are shaped. Qualitative research method was used in the study. The study group of the research consists of eight episodes of the cartoon film "Values Team". Document analysis was used as the data collection method and descriptive analysis technique was used to analyse the data. In the data analysis phase, the characteristics and roles of male and female characters in the cartoon and the speeches in the cartoon were evaluated and accordingly gender themes (occupational groups, daily life activities, values) in the cartoon were determined. According to the results obtained; male characters outnumber female characters in the Values Team cartoon. When the clothes and colours of men and women were examined, it was found that pink and shades of pink were mostly used in female characters. It was observed that blue and black tones were used in male characters. When the professions of female and male characters and their activities inside and outside the home were examined, it was determined that women were mostly shown as "housewives" who were domestic labourers, while men worked in various occupational groups and did not take responsibility at home. When the distribution of values according to gender in the cartoon film examined within the scope of the research was analysed, giving love was shown as a value that belongs only to women and it was not reflected on the screen that men can also show love like women. In addition, the values of respect and benevolence were mostly attributed to the male gender and the audience was not shown that women can be benevolent and respectful. In addition, it was observed that only the value of self-control was attributed to both two genders in the cartoon film, and the other values were attributed to only one gender.

Keywords: Cartoon, gender roles, gender equality, values, early childhood

Giriş

İnsan davranışlarının yönlendirilmesinde etkili olan değerler, bireylerin duygu ve düşünce sistemine verilmek istenen iletiler dışında bireyleri, motive eden ve karar verme süreçlerinde de etkili olan bir kavramdır (Cihan, 2014: 430). Değerler eğitimi ise, bireylere hayatlarında doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayırmasında farkındalık kazandıran bir sistemdir (Aydın ve Akyol Gürler, 2012). Erken çocukluk döneminde edinilen duygu, düşünce ve tutumlar çocukların değerlere ilişkin yargılarının oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Bu değerler, yaşam boyu da kazanılabilir fakat ilk olarak kritik bir dönem olan erken çocukluk döneminde kazanılmaktadır (Uyanık-Balat ve Balaban-Dağal, 2009). Bu dönemde kazanılan değerler bireylerin ileriki yaşamlarını da etkileyecektir. Bu nedenle bu dönemde değerleri benimseyen bireyler, kendilerine güveni olan, problem çözme becerileri yüksek ve kendi kararlarını kendisi verebilen mutlu bireyler olarak yaşamlarını devam ettirmektedir (Alpöge, 2011). Erken çocukluk döneminde kazanılması ön görülen değerler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olarak belirtilmiştir (MEB, 2022). Belirtilen bu değerler dışında toplumsal cinsiyet eşitliğinin de bir değer olarak ele alınması ve benimsetilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Erken çocuklukta verilmeye başlanabilecek bir değer olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinden önce cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramlarının tanımlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Cinsiyetin belirlenmesinde biyolojik olarak doğa hâkimken, toplumsal cinsiyetin belirlenmesinde aile, toplum, kültür gibi faktörler aracılık etmektedir (Öngen ve Ayaç, 2013: 2). Toplumsal cinsiyet, kadın veya erkek cinsiyete sahip olmanın biyolojik farklılık haricinde, toplumun dayattığı ve beklentilere girdiği, erkeklik ve kadınlıkla bağdaştırılmış olan sosyal ve kültürel normları içermektedir (Özkan ve Gündoğdu, 2011). Nitekim bu durum kadın ve erkek cinsiyeti arasındaki farkların oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Kadınlara ve erkeklere dair özellikler, davranışlar ve varsayımlar erkek egemen yapının temel çekirdekleri etrafındaki değerlerle yaratılmıştır. Bu nedenle her iki cinsiyete de farklı roller sunulmaktadır. Erkekler kamusal alanda roller için uygun görülürken; kadınlar ise daha çok ev içinde ev işçisi olarak konumlandırılmaktadır (Altındal, 2009; 355). Toplum tarafından dayatılan erkek ve kadına ait cinsiyet rolleri her toplumda aynı olmamakla birlikte ortak noktaları da bulunmaktadır. Bu ortak nokta, erkek egemen yapının varlığı ve bunun getirmiş olduğu, kadın ve erkek rollerine ilişkin farklılıklar ve eşitsizliklerdir (Ecevit, 2003: 83).

Toplumsal cinsiyet rollerinin kazanımında çocukların çevrelerinde bulunan uyarılar, rol model olması açısından önemlidir. Bu uyarılar, çocukların onları gözlemleyip rol model alması ve bu sayede cinsiyet rollerinin oluşmasında etkili rol oynamaktadır (Kolbe ve Muehling, 1995: 49). Kadın ve erkeği eşit derecede algılayamayan, kadını cinsiyet rolleri bağlamında ikincilleştiren, ataerkil sistemde bulunan rol hiyerarşisi, aile ortamında kazanılmakta ve medya aracılığıyla da pekiştirilmektedir (Sallan-Gül ve Altındal, 2015; 183).

Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış

Medya, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yeniden şekillenmesinde etkin bir rol oynamaktadır (Ward ve Grower, 2020: 179). Nitekim medya toplumsal cinsiyet rollerini yeniden inşa eder ve bu durumun getirisi olan eşitsizlikleri de bünyesinde barındırmaktadır. Medyanın toplumsal cinsiyet rollerini ataerkil bir yapıyla ele alması ve bu durumu topluma yansıtması, ataerkil anlayışın toplumda daha çok devam etmesine neden olmaktadır (Binark ve Gencil Bek, 2010;157-158).

Değişen dünya şartlarında teknolojinin hızla gelişmesi medyanın çocukların dünyasında giderek daha fazla yer almasına neden olmaktadır (Kahlenberg ve Hein, 2010). Teknolojide yaşanan bu değişim ve gelişmelerin, televizyon, video oyunları, bilgisayarlar, telefon, tablet, eğitsel uygulamalar ve elektronik kitaplar gibi birtakım getirileri bulunmaktadır. Bu getiriler medyayı daha cazip hale getirmektedir (Radesky, Schumacher ve Zuckerman, 2017: 2).

Erken çocukluk dönemindeki çocuklar, ulaşılması daha kolay olan televizyon başta olmak üzere telefon, tablet gibi teknolojik aletlere küçük yaşlardan itibaren maruz kalmaktadır. Onları en çok etkileyen yayınlar ise çizgi filmlerin olduğu ifade edilebilir (Özdemir Adak ve Ramazan, 2012). Nitekim Türkiye İstatistik Kurumu (2021) verileri, çocukların en çok izlediği yayın türünün çizgi filmler olduğunu belirtmektedir (TÜİK, 2021).

Gelişimsel özelliklerden dolayı çevrelerinde olan bitenlerden yetişkinlere göre daha çok etkilenen çocukların farklı değer yargılarını benimsemelerinde televizyon aracılık etmektedir (Güven, 2014). Yapılan bir çalışmada çocukların hafta içi ve sonu televizyon izleme sürelerine bakıldığında; bu süre hafta içi ortalama 74 dakika olurken, hafta sonu ise bu süre artarak 78 dakikaya çıkmaktadır (Ertürk-Kara, 2020: 411). Televizyon dışında çocuklar cep telefonu, tablet, bilgisayar gibi medya araçlarıyla da çizgi filmlere erişimi sağlamaktadır (Aral ve Doğan Keskin, 2018). İçinde buldukları kritik bir dönem olan erken çocukluk döneminde çocukların medya aracılığıyla eriştikleri çizgi filmlerin içeriklerinin, değer yargılarının oluşmasında önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin ve toplumsal cinsiyetle ilgili değer yargıların öğrenilmesinde de medyada yer alan reklamlar, diziler ve çizgi filmler etkili olmaktadır. Çocukların çizgi filmleri tercih etmelerinde, çizgi filmlerin çeşitli uyaran içermesi, renkli bir görsellik sunmasının yanında bu karakterlerin çeşitli sektörlerde yer alması da etkili olabilmektedir (Kalaycı, 2015; Muratoğlu-Pehlivan, 2019: 18).

Çizgi filmlerde, cinsiyet kalıp yargıların yaygınlığından bahsedilebilir. Yapılan bir çalışmada, çizgi filmlerde erkek ve kadın figürlerin farklı karakterlerle gösterildiği ifade edilmiştir. Çalışmaya göre erkek karakterler, zeki, güçlü ve baskın karakterlerde gösterilirken; kadınlar ise duygusal, şefkatli ve fiziksel olarak güçsüz olarak gösterilmiştir (Ahmed ve Wahab, 2014: 44). Cinsiyetle ilgili birçok tepkiyi çocuklar, ilk olarak gözlemler ve taklit ederek özümsemeye başlarlar. Medya ürünleri ve sosyal çevre çocukların cinsiyet açısından taraflı bir

bakış açısına sahip olmalarına neden olabilmektedir (Berk, 2018). Bu taraflı bakış açısı çocukların çizgi filmleri tercih etmesinde cinsiyetçi bir tutuma sahip olmasında etkili olmaktadır. Gerçekleştirilen bir araştırmada çocukların çizgi film tercihlerinin cinsiyet açısından farklılaştığı görülmüştür. Kız çocukları daha çok duygusal ve romantik içeren çizgi filmleri izlemeyi tercih ederken; erkek çocukları ise şiddet içeren çizgi filmleri izlemeyi istemektedir (Gökçearslan, 2010: 5202). Medyada gösterilen değerlere karşı izleyiciler önyargı geliştirebilir ve bu önyargı bireylerde, tutum ve davranış değişikliğine neden olabilir. Bu tutum ve davranış değişikliklerin oluşmasında kültür, eğitim düzeyi, çevresel koşullar ve medya etken olarak gösterilebilir. Bu nedenle medya sektöründe toplumsal cinsiyete ve değerlere uygun olan yayınlara yer verilmesi önemli olarak görülmektedir (Çelebi, 2014).

Alanyazın incelendiğinde çizgi filmleri konu alan araştırmalarda toplumsal cinsiyet bağlamında oyun, oyuncak, kıyafet, renk ve meslek tercihleri açısından ele alınmıştır. Bu araştırma sonuçları, medyaya genel olarak geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin yansıtıldığını göstermektedir (Özkar ve Aytas 2021: 37; Semiz Türkoğlu ve Türkoğlu, 2022: 48; Şen, 2020; Za-heen, Manzoor ve Safdar, 2020: 460; Walsh ve Leaper, 2020: 331). Yapılan alan yazın taramasıyla daha önce Değerler Takımı çizgi filminin toplumsal cinsiyet açısından incelenmediği görülmüştür. Bu nedenle çocukların sıklıkla izlediği bir çizgi filmin hangi değerleri verdiği, verme şekli ve içeriği, ayrıca bununla birlikte toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı olup olmadığının incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın amacı, “Değerler Takımı” çizgi filmin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenerek medya aracılığıyla topluma ve çocuklara sunulan toplumsal cinsiyet rollerinin ne şekilde biçimlendirildiğini ortaya çıkarmak olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda bu çalışmada aşağıda belirtilen problemlere yanıt aranmaktadır:

1. Değerler Takımı çizgi filmi bölümlerinde bir değer olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini ne kadar ele almaktadır?
2. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dair bulgular var mıdır?
3. Değerleri ele alırken toplumsal cinsiyet eşitliğine ne kadar dikkat etmiştir?
4. Kadın-erkek çizgi film karakterlerinin cinsiyet rollerinde herhangi bir fark var mıdır?
5. Kadın-erkek çizgi film karakterlerinin günlük yaşam faaliyetlerinde cinsiyete göre farklılıklar var mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma “Değerler Takımı” isimli çizgi filmin, toplumsal cinsiyet rolleri açısından derinlemesine incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu sebeple araştırma nitel ve betimsel bir özellik

Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış

göstermektedir. Araştırma deseni olarak durum çalışması kullanılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak ise doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesinde araştırılan konu hakkında bilgi veren yazılı materyaller, filmler, fotoğraflar ve videolar gibi görsel unsurlar analiz edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

2.2. Çalışma Grubu

Değerler Takımı çizgi filminin 2019 yılını kapsayan toplamda 8 bölümü bulunmaktadır. Tüm bölümler, bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bölüm süreleri yaklaşık 8-10 dakika arasındadır. Çizgi filmin seçiminde, toplumsal cinsiyetin, kadın ve erkek cinsiyetine ilişkin roller ve okul öncesi dönemde anne baba bağlamında ele alındığı düşünülmüş ve çizgi filmde bu temaların ve karakterlerin varlığı göz önünde bulundurulmuştur. Değerler Takımı çizgi filminin toplumsal cinsiyet rolleri açısından ele alınmak istenmesinin sebebi, Değerler Takımı çizgi filminin YouTube kanalında yüksek bir görüntülenmeye sahip olmasıdır. Diğer bir neden ise değerlerin önemini anlatan bu çizgi filmde toplumsal cinsiyet rollerinin, değerlerle ilgili bir çizgi filmde nasıl incelendiğini ortaya koyulmasıdır. Değerler Takımı çizgi filmi, ilk olarak 2019 yılında yayınlanmaya başlanmış olup hala YouTube Diyanet Çocuk kanalında gösterime devam etmektedir. Değerler Takımı çizgi filmini YouTube kanalındaki izleyiciler tarafından ilk gösterimi 3.338.432 kez görüntülenmiştir. Ayrıca kanalın 487 B abonesi bulunmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Değerler Takımı çizgi filmi, çocuklara değerleri anlatan bir çizgi filmidir. Sekiz tane değer 8 bölümle ele alınmıştır. Bu değerler; sorumluluk, özdenetim, dürüstlük, adalet, sabırlı olmak, yardımseverlik, saygılı olmak ve sevgidir. Açıklanan bu değerler 8 karaktere yüklenmiştir. Desteğe ihtiyaç duyan çocuklar Değerler Takımı'ndan yardım istemektedir. Değerler Takımı ise sorunun çözümünde bu çocuklara yardımcı olmaktadır. Değerler Takımı'nı sadece destek isteyen çocuklar görebilmektedir. Yardım esnasında diğer karakterler Değerler Takımı'ndaki karakterleri görememektedir. Yerli yapım ürünü olan Değerler Takımı'nın hedef kitlesi okul öncesi ve ilköğretim grubu çocuklardır. Bu çizgi film Selçuklu Değerler Eğitimi Programı (SEDEP) projesi kapsamında hazırlanmış olup; amacı "İyi insan" yetiştirmek olan, ürün ve yayın destekli, etkinlik tabanlı bir eğitim modelidir (YouTube, 2019).

Güvenirlilik: Çizgi film güvenirlilik açısından iki araştırmacı tarafından en az iki kez seyredilmiştir. İlk olarak çizgi film kayıt durdurulmadan izlenmiştir. Daha sonra çizgi film kayıt amaçlı olarak durdurularak izlenmiştir. En son olarak çizgi film için oluşturulan metinden hareketle betimsel analiz gerçekleştirilmiştir.

Aşağıda 8 bölümün görüntüleme sayılarına ilişkin bilgiler verilmiştir.

Değerler Takımı Çizgi Film

1. Bölüm 3.338.432
2. Bölüm 1.239.830
3. Bölüm 287.452
4. Bölüm 1.249.363
5. Bölüm 926.831
6. Bölüm 675.192
7. Bölüm 1.140.173
8. Bölüm 742.054

Çizgi film toplamda 8.857.273.053 görüntülenmeye sahiptir.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama aşamasında araştırmacı, öncelikle Ağustos-Eylül 2023 tarihleri arasında her bir bölüme internet aracılığıyla erişilmiştir. Çizgi film bölümleri indirilip arşivlenmiştir. Güvenirliği sağlayabilmek adına çizgi film bölümleri iki araştırmacı tarafından farklı zamanlarda iki kez izlenmiştir. Ulaşılan verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılarak bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurulur ve gerekli durumda olgular arasında karşılaştırmalar yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224). Verilerin analiz aşamasında çizgi filmdeki kadın ve erkek karakterlerin özellikleri ve rolleri ile çizgi filmdeki konuşmalar değerlendirilmiş ve çizgi filmde olan toplumsal cinsiyet temaları (meslek grupları, günlük yaşam faaliyetleri, değerler) belirlenmiştir. Elde edilen bulgular tablolaştırılmıştır.

3. Bulgular

Tablo 1: Değerler Takımı Çizgi Filmindeki Karakterler ve Cinsiyetlerine İlişkin Bilgiler

Kadın	Bölüm	Erkek	Bölüm
Esra	Sorumluluk 1. Bölüm	Esra'nın Babası	Sorumluluk 1. Bölüm
Esra'nın Annesi Elif	Sorumluluk 1. Bölüm	Ali	Özdenetim 2. Bölüm
Ayşe teyze	Öz denetim 2. Bölüm	Murat	Öz denetim 2. Bölüm
Ayşe	Sevgi 3. Bölüm	Ayşe'nin Babası	Sevgi 3. Bölüm
Ayşe'nin Annesi	Sevgi 3. Bölüm	Manav	Dürüstlük 4. Bölüm
Selma	Dürüstlük 4. Bölüm	Manav	Dürüstlük 4. Bölüm
Selma'nın Annesi	Dürüstlük	Manav	Dürüstlük

Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış

	4.Bölüm		4.Bölüm
Hülya	Sabırlı olmak 8. Bölüm	Selçuk	Adalet 5. Bölüm
Hülya'nın Ablası	Sabırlı olmak 8. Bölüm	Cezmi	Adalet 5. Bölüm
Hülya'nın Annesi	Sabırlı olmak 8. Bölüm	Usta berber	Adalet 5. Bölüm
Sorumlu(Değerler Takımı)	Bütün Bölümler	Mert	Saygılı olmak 6. Bölüm
Dürüst(Değerler Takımı)	Bütün Bölümler	Fatih	Saygılı olmak 6. Bölüm
Adalet (Değerler Takımı)	Bütün Bölümler	Erdem	Yardımselik 7. Bölüm
Sevgi (Değerler Takımı)	Bütün Bölümler	Burak	Yardımselik 7. Bölüm
		Ragıp bakkal	Yardımselik 7. Bölüm
		Saygılı (Değerler Takımı)	Bütün Bölümler
		Yardımselik(Değerler Takımı)	Bütün Bölümler
		Sabırlı (Değerler Takımı)	Bütün Bölümler
		Özden (Değerler Takımı)	Bütün Bölümler

İncelenen Değerler Takımı çizgi filmde yer alan karakterin cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde; çizgi filmde yer alan karakterlerin cinsiyetleri incelendiğinde 14 kadın, 19 erkek olduğu belirlenmiştir Değerler Takımı çizgi filmde daha çok erkek karakterler ekrana yansıtılmıştır.

Tablo 2: Değerler Takımı Çizgi Filmindeki Kadın Karakterlerinin Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler

Çizgi Film Karakterleri	Renk	Giysi Türü	Aksesuar
Esra	Beyaz/Kot	Kazak/tulum	-
Anne	Mavi/Lila	Etek/Bluz	-
Anne	Sarı/ Yeşil/Pembe	Bluz/Etek	Mutfak önlüğü
Ayşe	Pembe/Lacivert	Bluz/Salopet	-
Selma	Pembe/kot/Lila	Bluz/Pantolon/yelek	-
İkiz kardeşler	Pembe/Mor	Bebek takımı	Saç bandı
Anne	Lila/Siyah	Gömlek/Pantolon	-
Hülya	Lila /Pembe/ Mavi	Bluz/ kapüşon /pantolon	-
Abla	Sarı/ Siyah	Gömlek/Pantolon	-

Araştırma kapsamında incelenen Değerler Takımı çizgi filmde yer alan kadın karakterin kıyafetlerine göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde; çizgi filmde yer alan kadın karakterlerin daha çok geleneksel bir şekilde kadınlara atfedilmiş olan pembe ve türevleri olan renklerin kullanıldığı görülmektedir. Kıyafet türüne göre bakıldığında ise bluz ve pantolon ağırlıklı olarak kullanılmıştır.

Tablo 3: Değerler Takımı Çizgi Filmi Erkek Karakterlerin Kıyafetlerine İlişkin Bilgiler

Çizgi Film Karakterleri	Renk	Giysi Türü
Baba	Mavi/Kahverengi	Gömlek/Pantolon
Murat	Mavi	Tişört/Tulum(İş kıyafeti)
Ali	Kahverengi/ Mavi	Ceket/ Pantolon
Baba	Koyu yeşil/Mavi/Pembe	Kazak/Pantolon/Uzun çorap
Pazar Esnafı 3 kişi	Mavi/Kahverengi/	Tişört/Pantolon/Tulum/
Selçuk	Kot/ Karışık renk	Pantolon/ Kazak
Cezmi	Gri/kot	Tişört/Pantolon
Berber(usta)	Kahverengi/Siyah	Kazak/Pantolon
Fatih	Gri/Kot	Kazak / Pantolon
Mert	Siyah	Ceket/ Pantolon
Burak	Mor/Kot	Kazak/ Pantolon
Erdem	Mavi /Kahverengi	Ceket /Pantolon
Ragıp amca(Bakkal)	Kahverengi/Siyah/Mavi	Gömlek/ Pantolon /Bakkal önlüğü

Araştırma kapsamında incelenen Değerler Takımı çizgi filmde yer alan erkek karakterlerin kıyafetlerine göre dağılımı Tablo 3’te yer almaktadır. Tablo 3 incelendiğinde; çizgi filmde yer alan erkek karakterlerde daha çok geleneksel bir şekilde erkeklere atfedilmiş olan mavi ve siyah tonlarının kullanıldığı görülmektedir. Kıyafet türüne göre bakıldığında ise tişört, kazak ve pantolon ağırlıklı olarak kullanılmıştır.

Tablo 4: Değerler Takımı Çizgi Filmi Kadın ve Erkek Karakterlerinin Mesleklerine İlişkin Bilgiler

Kadın	Meslek	Erkek	Meslek
		Baba	İşçi
Anne	Ev Emekçisi	Murat	Temizlik Görevlisi
Anne	Ev Emekçisi	Baba	İşçi
Anne	Ev Emekçisi	Pazar Esnafı 3 kişi	Pazar Esnafı
Abla	Mimar/öğrenci	Selçuk	Çırac
		Cezmi	Çırac
		Berber(usta)	Berber
		Mert	Müzişyen
		Ragıp Amca(Bakkal)	Bakkal

Değerler Takımı çizgi filmde yer alan karakterin mesleklere göre dağılımı Tablo 4’te yer almaktadır. Tablo 4 incelendiğinde; çizgi filmde yer alan kadın karakterler, daha çok ev emekçisi (çizgi filmde geçen tanımlamayla ev hanımı) olarak evin içinde gösterilmiştir. Çizgi

Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış

filmde yer alan erkek karakterlerin ise farklı sektörlerde işçi, müzisyen, berber, bakkal, esnaf gibi meslek gruplarında yer aldığı belirlenmiştir. Toplum tarafından her iki cinsiyete farklı özellikler ve sorumluluklar yüklenmektedir. Kadın cinsiyeti, daha çok ev içinde evle ilgili işlerden sorumlu tutulurken; erkek cinsiyeti ise çeşitli meslek gruplandırın da ailenin geçimini sağlaması yönünde sorumlu tutulmaktadır (Yaşın Dökmen, 2015; 17). Tablodan da anlaşılacağı gibi toplumsal cinsiyet rollerinde meslek sahibi olmanın daha çok erkek cinsiyeti ile bağdaştırıldığı görülmektedir. Kadın veya anne figürünün daha çok evin içinde resmedilmesinin, çocuklarda gelişmekte olan meslek algısını da olumsuz anlamda etkileyebileceği düşünülmektedir. Kadınların sadece evin içinde çalışabildiğine dair olan algının bu şekilde çocuklara aktarıldığı söylenebilir.

Tablo 5: Değerler Takımı Çizgi Filmi Kadın ve Erkek Karakterlerinin Evde Yaptıkları İşlere İlişkin Bilgiler

Kadın (Faaliyetler)	Erkek (Faaliyetler)
Mutfak İş	---
Çocuk Bakımı	----
Temizlik	Telefonla oynamak
Yemek Yapma	TV izleme

Değerler Takımı çizgi filmde yer alan kadın ve erkek karakterin ev içindeki yaptıkları faaliyetler Tablo 5'te verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde kadın karakterler evle ilgili işlerden sorumlu tutulurken erkek karakterlerin ev içinde herhangi bir sorumluluk almadığı bulunmuştur. Erkeklerin ev ile ilgili işleri yapabileceği izleyici kitlesine aktarılmamıştır. Bu durumun kalıplaşmış cinsiyet rollerini pekiştirir şekilde verildiği görülmektedir. Geleneksel cinsiyet rollerinde erkekler daha çok dışarı ile ilgili işlerle ilgilenirken, ev işlerine hiç karışmamaktadır (Akanle ve Oluwakemi, 2012). Çizgi filmde yer alan sahnelerin bu geleneksel tutumu değiştirme noktasında yetersiz kaldığı gözlemlenmiştir.

Tablo 6: Değerler Takımı Çizgi Filmi Kadın ve Erkek Karakterlerinin Ev Dışında Yaptıkları Faaliyetlere İlişkin Bilgiler

Kadın (Faaliyetler)	Erkek (Faaliyetler)
Pazara gitmek	Manavda çalışmak Temizlik görevlisi olarak çalışmak Bakkalda çalışmak Esnaf olarak yer almak Araba kullanmak İşe gitmek

Değerler Takımı çizgi filmde yer alan kadın ve erkek karakterin ev dışındaki yaptıkları faaliyetler Tablo 6'da verilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde kadın karakterlerin ev dışında sadece pazara gitme aktivitesinde buldukları görülmüştür. Ev dışındaki işlerden ise erkeklerin sorumlu tutulduğu tespit edilmiştir. Kadınların ev dışındaki işlerle de meşgul olabilecekleri, izleyici kitlesi olan erken çocukluk çağında çocuklara gösterilmemiştir. Genel olarak erkeklerin ev dışında yaptıkları aktiviteler, işe gitmek ve araba kullanmak olarak

aktarılmıştır. Günlük yaşamda önemli olarak görülen işlerin veya görevlerin dışında tutulan kadın cinsiyeti ev içindeki görevler için konumlandırılmaktadır (Bourdieu, 2018; 123).

Tablo 7: Değerler Takımı Çizgi Filminde Değerlerin Kadın ve Erkek Karakterlerine Göre Dağılımı

Değerler	Kadın	Erkek
Sorumluluk	x	
Öz denetim	x	x
Sevgi	x	
Dürüstlük		x
Adalet		x
Saygılı Olmak		x
Yardımselik		x
Sabırlı Olmak	x	

Araştırma kapsamında incelenen çizgi filminde değerlerin kadın ve erkeklere göre dağılımı Tablo 7’de verilmiştir. Toplumsal cinsiyet rolleri kapsamında her iki cinsiyete ilişkin farklı özellikler ve sorumluluklar atfedildiği gibi duygular konusunda da bir ayırım söz konusudur. Kadın cinsiyetine daha çok sevgi, duyarlılık, sıcaklık ve hassaslık gibi duygular atfedilmektedir (Saraç, 2013; 29). Bu durumda kadınlar duygusallıkla bağdaştırılmakta ve erkek cinsiyetine göre duygularını daha yoğun yaşadığı belirtilmektedir (Erdem, 2019; 40-41). Yapılan araştırma da bu kanıyı desteklemektedir. Tablo 7 incelendiğinde sevgi ve sorumluluk değerleri daha çok kadına verilmiştir. Buna göre sevgiyi vermek sadece kadınlara ait bir değermiş gibi gösterilerek erkeklerin de kadınlar gibi sevgiyi gösterilebileceği ekrana yansıtılmamıştır. Bunun yanında, saygı ve yardımselik değerleri daha çok erkek cinsiyetine verilerek kadınların yardımselik ve saygılı olabileceği izleyici kitlesine gösterilmemiştir. Ayrıca çizgi filmde sadece öz denetim değerinin iki cinsiyete atfedildiği görülmüş, bunun dışında verilmek istenen değerlerin tek bir cinsiyete atfedildiği tespit edilmiştir.

3.1. Bölüm Analizlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde Değerler Takımı çizgi filminin 8 bölümünün detaylı olarak analizine yer verilmektedir.

1. Bölüm: Sorumluluk (Sorumluluk Değeri)

Karakterler: Esra, anne(Elif), baba, kuş,

Esra bir kuş sahiplenmek ister. Penceresine konan kuşu eve alır. Bunu gören anne ve babası Esra’nın kuş sahiplenmesine karşı çıkar. Çünkü Esra’nın odası dağınıktır ve onun sorumluluklarını yerine getirmediğini belirtmektedirler. Esra’ya annesi, “Eğer sorumluluklarını yerine getirirsen baban senin bir kuş sahiplenmene izin verir” der. *Sorumluluklarını yerine getirirsen kuş sahiplenmene izin veririz şeklinde değil de baban izin verecek*

Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış

şeklinde bir konuşma geçmektedir. Burada evde otorite ve karar mercii olarak baba figürü yani erkek cinsiyeti görülmektedir.

Esra Değerler Takımı'ndan bu konuda yardım ister. Değerler Takımı sadece yardım isteyen çocuklar tarafından görülmektedir. Değerler Takımı 8 karakterden oluşmaktadır. Bunlar; Sorumlu (kız), Sabırlı(erkek), Saygılı (erkek), Dürüst (kız), Sevgi (kız), Özden (erkek), adalet(kız) ve yardımsever (erkek) 'dir. Değerler Takımı Esra'ya yardımcı olmak için "Bir gün birlikte vakit geçirerek nelerde eksiklik var görelim" der. İlk iş olarak odasını toplamasını söylerler. Sorumlu: "Odan dağınıkken nasıl bir kuşa bakacaksın" der. Esra odasını toplar. Daha sonra annesi mutfakta yemek hazırlar. Anne çizgi filmde ev emekçisi ("ev hanımı") olarak yer almaktadır. Annesi Esra'yı yemek yemeğe çağırır. Esra yemeğini yedikten sonra odasına gider ancak Değerler Takımı'ndan Sorumlu, Esra'yı uyarır ve aralarında şu konuşma geçer. Sorumlu:

"Yemek için annene teşekkür etmelisin. Bir de annene bulaşıkları toplaması için yardım etmelisin. Yoksa annenle baban kuş bakma fikrine olumlu bakmazlar."

Burada çocuğa kuşu sahiplenebilmesi için bulaşıkları toplaması gerektiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte görüldüğü üzere yemeği hazırlamak ve arkasından bulaşıkları toplamak/yıkamak kadınların/annelerin bir sorumluluğu olarak gösterilmiştir.

Esra Sorumlu'nun dediklerini yerine getirir. Annesine teşekkür eder ve bulaşıkları toplamaya yardım eder. Bulaşıkları topladığını gören anne ise: "Aferin kızım sanırım büyümeye başlıyorsun " ifadesini kullanır. Daha sonra Esra'ya Değerler Takımı ellerini yıkaması ve dişlerini fırçalamasını söyler. Esra bunları yerine getirerek odasına gider. Daha sonra Esra'dan ödevlerini yapması istenir. Esra akşam yaparım dese de Değerler Takımı bir an önce yapmasını, ertelememesini vurgular. Esra tüm bunları yerine getirir. Esra kendine bir sorumluluk tablosu hazırlar. Yapması gerekenleri oraya yazar.

Tüm bu gelişmeleri gören annesi bu durumdan hoşlanır ve eşini arar. Baba çalışmaktadır ve aradığı esnada arabadadır. Annesi: "Esra sanırım bir kuş sahiplenmeyi hak etti. Bugün ben uyarmadan tüm sorumluluklarını yerine getirdi" der. Babası: "Akıllı kızım demek ki ne demek istediğimizi anlamış ona akşam küçük bir sürprizim olacak" der ve telefonu kapatır.

Akşam olur baba eve elinde bir kuşla gelir. Esra ile konuşur:

"Akıllı kızım artık sen tüm sorumluluklarını yerine getiren düşünceli bir çocuksun. Bu nedenle bu kuşu hak ettin" der ve Esra'ya kuşu verir. Esra çok sevinir.

Burada kuş anne ile birlikte verilmek yerine karar mercii baba olduğu için baba tarafından verilmektedir. Oysa Esra ile evde ilgilenen anne iken kararları ve hediye veren sadece baba olmuştur.

Bu bölümde sorumluluk değerinin daha çok kadınlara atfedildiği görülmektedir. Bununla birlikte yönetim/otorite gibi konularda erkeklerin daha çok ön plana çıkarıldığı tespit edilmiştir.

Aile içerisinde evle ilgili işlerden sorumlu tutulan kadın cinsiyeti, aileyi ilgilendiren durumlarda karar mercii olarak görülmemektedir. Erkek cinsiyeti ise seçim yapan, karar alan ve bunları uygulayan kişi olarak konumlandırılmaktadır (Tekeli, 1993; 27).

2. Bölüm: Öz Denetim (Öz denetim Değeri)

Karakterler: Murat (temizlik görevlisi), Ali ve Ali'nin arkadaşları, Ayşe Teyze

Ali, mahallede arkadaşı ile oyun oynarken canı su ister. Bir pet şişeden suyunu içer ve boş şişeyi yere atar. O esnada temizlik görevlisinin kendisinin atmış olduğu şişeyi alıp çöp kutusuna attığını görünce kendi kendine konuşur: "Benim attığım bir çöp bir başkasının belini büküyor, yapmamalıydım" der. Daha sonra etrafına baktığında mahallelinin çöpünü dışarı attığını, halısını balkondan silkelediğini ve etrafın çok kirli olduğunu fark eder. "Eskiden bizim mahallemiz çiçek gibi bir yerdi. Şimdiki haline bak buna bir çözüm bulmalıyız" der ve Değerler Takımını çağırır. Durumu onlara anlatır. Değerler Takımı mahalledeki insanlara bir etkinlikle temiz olmayı, çevreye duyarlı olmayı ve yardımlaşma gibi değerleri kazandırmayı amaçlar. Ali'nin de birkaç arkadaşının desteği ile hepsi pankart ve renkli kâğıtlar hazırlar. Kâğıtların üzerinde çevreye duyarlı olma ve yardımlaşmayı içeren yazılar yer almaktadır. Hepsi birlikte tüm mahalleye hazırlamış oldukları kâğıtları dağıtırlar. *Burada çizgi filmde dikkat çeken nokta, bu etkinliğe katılan mahalledeki çocukların hepsi erkektir. Dışarıda Değerler Takımı'ndaki kız çocuğu karakterinden başka diğer kız çocukları görülmemektedir.* Daha sonra yapılan etkinlikle birlikte mahalleli daha duyarlı olur. Herkes evinin önünü süpürür. Ve yere çöp atmazlar. *Burada yine mahalledeki insanlardan kadın karakterler, evinin önünü süpürürken ve balkondan bakarken gösterilmektedir. Yani kadının yeri, ev ve ev çevresi olarak gösterilirken; erkekler, araba kullanırken ve dışarıda yere çöp attığı için çocuklar tarafından uyarılırken gösterilmektedir. Kadın figürler, ev ve yakınında gösteriliyor iken erkekler evin dışında gösterilmiştir.*

Daha sonra temizlik görevlisine Ayşe teyze ayrı ayrı ikram eder ve aralarında konuşurlar: "Kusura bakma oğlum evi temizleyelim derken sokakları kirletmişiz. Bundan sonra halımı da silkelemem" der. Temizlik görevlisi de: "Ne demek Ayşe teyze biz temiz olursak evimiz de temiz olur, sokağımız da ve dünyamız da" der. *Burada temizlik işi kadına düşen bir görev olarak gösterilmiştir. Yine evinin önünü süpüren de bir kadın karakterdir. Sadece temizlik görevlisi olarak erkek karaktere yer verilmiştir. Bunun dışında mahalle temizliği konusunda çizgi filmde yalnızca kadın karakterler gösterilmiştir. Öz denetim değerinin her iki cinsiyete de atfedildiği görülürken temiz olmakla ilgili sorumluluğun daha çok kadınların üzerinde olduğu üstü kapalı bir şekilde verilmektedir.*

3. Bölüm: Sevgi (Sevgi Değeri)

Karakterler: Ayşe, anne-baba ve ikiz bebekler

Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış

Çizgi filmin bu bölümünde mekân olarak ev kullanılmıştır. Ayşe çocuk odasında dışarıya bakarken bir ses duyar. Evden elektrikli süpürge sesi gelir. Odasından çıkar ve sese doğru gider. Annesi bir yandan mutfak süpürür, mutfaktaki işleri yapar, bir yandan da ikiz kardeşleriyle ilgilenir. Annenin hem mutfak işlerini yapması hem de ikiz kardeşlerine bakması onu oldukça yorar. Bunu gözlemleyen Ayşe bu duruma üzülür. Annesine yardım etmek ister. Annesi:

“Güzel kızım sen oyununu oyna şu an işlerim çok, seninle sonra konuşalım” der. *Burada kadın yine mutfakta gösterilmiştir. Annenin her işe anında koştuğu, hızlı bir şekilde çocukların odasına çıkarak onlarla ilgilendiği ve sonra tekrar mutfaka gittiği gösterilmektedir.*

Bu arada evde baba da bulunmaktadır. Baba evde koltuğa oturmuş telefonla oynamaktadır. Bu durumu gören Ayşe, “Annem bu kadar yorulurken babam neden bu kadar duyarsız anlamıyorum!” diyerek iç geçirir ve odasına gider. Değerler takımı durumu fark eder ve Ayşe’ye yardım etmek için yola çıkarlar. Ayşe’nin evine gelirler. Değerler Takımı’ndan Sevgi ile Ayşe arasında bir konuşma geçer. Sevgi:

“Annedeki fedakârlığa anlam verememiştin, bu durumun tek bir açıklaması var, o da anne sevgisidir. Annem, her işi yapıp, bir de kardeşlerinin ağlamasına dayanamıyor o yüzden koşuşturuyor. Onları da senin gibi çok seviyor.” *Burada kadın evin içindeki her işten sorumlu tek birey gibi gösterilerek, çocuk bakımı sadece anne sevgisiyle bağdaştırılmaya çalışılmıştır. Bu mantığa göre baba çocuğun bakımıyla ilgilenmediği için anne kadar çocuğunu sevmiyor olabilecektir.*

Ayşe: “Peki, babam neden böyle davranıyor, evde tüm bunlar yaşanırken kılı kıpırdamıyor. O bizi sevmiyor mu?”

Sevgi: “Asla böyle düşünme, babam şu anda sevgisini ifade edemiyor. Bazen insanlar değerlerinden uzaklaşabiliyor, unutabiliyor. Bunu ona hatırlatmak senin elinde.”

Ayşe: “Tamam, ama bu konuyu babama nasıl anlatabilirim?” Sevgi karakteri, Ayşe’nin kulağına bir fikir söyler.

Ayşe babasının yanına gider ve seslenir ama babası onu fark etmez. Ayşe de babasına sesini duyurana kadar seslenir ancak babası o kadar telefona dalmıştır ki onu duymaz. Ayşe babasına sesini duyurabilmek için babasına dokunur. Telefona dalan babası Ayşe dokununca irkilir ve bu esnada telefon yere düşer. Babası telefon düşerken telefonu değil de Ayşe’yi tutar. Ayşe bu duruma sevinir. Babasına şöyle der: “Babacım aslında sen, beni ve aileni çok seviyorsun.”

Babası: “O da nerden çıktın Ayşe?”

Ayşe: “Sana çok seslendim ama beni duymadın ama ben düşerken telefonu değil de beni yakaladın. Oysa ben senin dikkatini çekmeye çalışıyordum. Ama sen beni daha çok sevdiğin için beni tuttun. İkizler ağladığında neden onlara hiç bakmıyorsun? Annem

koşuştururken ona hiç yardım etmiyorsun. Ben de tam bugün annemi ve ikiz kardeşlerimi sevmediğini düşünüyordum ama şimdi ne kadar sevgi dolu biri olduğunu gösterdin.”

Baba: “Akıllı kızım benim haklısın. Bak Ayşe ’cim bazen yetişkinler hata yapabilir. Ben de telefona ve televizyona dikkatimi verip annemi ve kardeşlerini ihmal etmiş olabilirim. Bu onları sevmediğim anlamına gelmez.”

Ayşe: “Babacım o zaman neden anneme yardım etmiyorsun?”

Baba: “Canım kızım ben bulaşık, çamaşır ve yemek yapmaktan, ütü yapmaktan hiç anlamam ki sanırım bu konularda beceriksizim. Annem bu işleri ben yaparım diyor. Ee bana da yapacak bir şey kalmıyor.”

Burada aslında bütün bu işler kadının görevi olarak görülmüştür. Yardım etmeme durumu da babanın beceriksizliği ile ilişkilendirilmiştir. Babanın, ev işlerinden anlamıyorum ama öğrenebilirim şeklinde bir yaklaşımı söz konusu değildir. Kadınların bu konularda daha becerikli olduğu vurgusu yapılmıştır. Evle ilgili işlerin evde yaşayan herkes tarafından paylaşımının vurgulanması konusunda çizgi filmin bu bölümü de yetersiz kalmış, ev işlerinin ve çocuk bakımının sadece anne tarafından üstlenilmesinin adaletsiz bir durum olduğu vurgulanmamıştır.

Ayşe Değerler Takımı’na bu durumu anlatır: “Babam bu işlerden pek anlamıyormuş o yüzden böyle davranıyor yoksa bizi sevmediğinden değil” der. Değerler Takımı bir çözüm bulur. Ayşe babasına giderek kardeşlerinin odasına gitmeyi teklif eder. Birlikte odaya çıkarlar. Kardeşleri onları görünce sevinir. Ayşe: “Bak baba onlar da seni seviyor haydi onlarla biraz oyun oynayalım” der ve birlikte oyun oynarlar. Bu durumu gören anne odaya gelir ve “İkizlerle ilgilendiğinizi fark ettim bu yüzden size pasta yaptım” der.

Ayşe: “Seni çok seviyoruz anne, sana yardım etmek istedik sadece. Sevgi ile dünya daha güzel. Herkes birbirine iyi davranmalı ve yardım etmeli.” Babası da “haklısın kızım” diye ekler.

Daha sonra annesi: “Ben de sizi çok seviyorum canım ailem!” der. Son olarak Ayşe Değerler Takımı’na teşekkür eder ve vedalaşırlar.

Avcıl (2021) kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet, ev-çalışma hayatı dengesi ve şiddete ilişkin gündelik hayat deneyimleri isimli makalesinde belirtildiği üzere ev içi iş, annelik, öz bakım gibi faaliyetlerinden sadece kadınların sorumlu tutulduğuna ilişkin görüşler mevcuttur. Yapılan bu çalışmada bu duruma örnek teşkil etmektedir. Çizgi filmdeki baba yani erkek karakter ikizlerle ilgilendiği için pasta ile ödüllendirilmektedir. Yani bu durum bir nevi ödül olarak görülmektedir. Ve yine sanki evde yapılan işler sadece kadına aitmiş gibi ve diğerlerinin ona yardım ettiği gösterilmiştir. Kadına sadece çocuklara bakma konusunda yardım edilmiştir. Diğer işler yine kadına bırakılmıştır. Sevgi duygusuyla, ev işleri yapma ve çocuklara bakma kadına atfedilmiştir. Kadınlar, sevgisi için ev işlerini yapmalı ve çocuklarına bakmalı mesajı çocuklara açık bir şekilde verilmektedir. Bu bölüme göre sevgi ve sevgiyi gösterme değeri, kadına atfedilmiştir. Evle ve çocuk

bakımıyla ilgili tüm sorumluluklar da yine geleneksel bir şekilde kadına aittir ve diğerleri sadece ona yardım etmektedirler.

4. Bölüm: Dürüstlük (Dürüstlük Değeri)

Karakterler: Selma, annesi ve pazar esnafı

Selma, Değerler Takımı'nı çağırır ve sorununu anlatır. Sorunu şudur: Annesi ile pazara gittiğinde pazarcıların ön tarafa iyi meyve/sebze koyduklarını ama meyveleri kendilerine satarken kötü olanlarını koyduklarını ifade eder. Bu nedenle yardıma ihtiyacım var diyerek Değerler Takımı'nı çağırır. Değerler Takımı Selma'nın evine giderler. Durumu değerlendirir, bir çözüm bulurlar. Değerler Takımı'ndan "Dürüst" karakteri helikopterine biner ve pazar meydanına gider. Pazar meydanına havadan, üzerinde "Aldatan bizden değildir." vb. yazılar olan broşürleri bırakır. Herkesin okuması istenir. Daha sonra büyük bir pankart asarlar. Pankartta "Doğruluk ve dürüstlükte güneş gibi ol!" yazmaktadır. Pazar esnafının dikkati çekilir.

Esnaf bu durumdan etkilenir ve çürük ezik meyve/sebzeleri hayvanlar için ayırır. Müşterilerine ise daha iyi olan meyve/sebzeleri koyarlar. Selma annesini pazara götürür. Bu durumu gören annesi çok sevinir. Selma Değerler Takımı'na çok teşekkür eder ve vedalaşırlar.

Burada dikkat çeken durum ise Pazar esnafı yani satıcıların hepsi erkektir. Satış yapan kadın esnaf bulunmamaktadır. Selma'nın annesi evde ev emekçisi ("ev hanımı") şeklinde gösterilmiş. Müşteriler ise kadın karakterlerde gösterilmiştir. Ev için pazarda alışveriş yapmak da kadınların yapması gereken iş olarak gösterilmiştir. Ayrıca bu bölümün ana teması olan dürüstlük ise erkeklere atfedilmiştir.

5. Bölüm: Adaletli Olmak (Adalet Değeri)

Karakterler: Selçuk, Cezmi ve Usta

Selçuk yazın tatilde berberde çırak olarak çalışmaktadır. Yanında da Cezmi arkadaşı vardır. Cezmi, berberin yeğenidir. Bütün işleri yapan Selçuk'tur. Ama Cezmi hiçbir iş yapmayı aksine yaramazlık yapmaktadır. Fakat iş haftalık harçlık verilmeye gelince ikisine de aynı ücret verilmektedir. Bu durum Selçuk'un hoşuna gitmez. Selçuk: "Bize adaletli davranmıyorsun usta" der. Ustası: "Hayır, Cezmi yeğenim olmasına rağmen ikinize de eşit parayı veriyorum" der. Selçuk: "Eşit olunca adil olunmuyor usta" der.

Ustası: "Tabi ki olur hadi takma bunları evine git, güzelce dinlen" der.

Selçuk evine gider. Bu durum canını sıkır ve Değerler Takımı'ndan yardım ister. Değerler Takımı'na durumu anlatır. Değerler Takımı yola koyulur. Çözüm olarak Selçuk'a ustasına haber vererek işe biraz geç gitmesini isterler. Amaçları Cezmi ile ustayı yalnız bırakmaktır. Berberde işler olduğunda ustası Cezmi'ye yerleri süpürmesini ister. Cezmi ise

her seferinde işini yarım bırakarak oyun oynar. Bu durumu gören usta durumu fark eder. Selçuk'un ne kadar çok iş yaptığını, Cezmi'nin ise sorumsuzluğunu görür.

Usta: "Cezmi hiç çalışmıyor sürekli yaramazlık yapıyorsun. Selçuk'un yerini dolduramıyorsun" der. Ve o esnada Selçuk gelir. Ustası: "Hemen işe koyul Selçuk nerelerdeydin? Cezmi ortalığı mahvetti" Selçuk: "Usta ben veda etmeye geldim. İşten ayrılıyorum" der. Usta:

"Hayırdır oğlum daha okulların açılmasına daha var. Nereden çıktı bu veda bak dükkânın sana ihtiyacı var" Selçuk: "Sorun da burada usta ben her şeyi yapıyorum sana yardım ediyorum ama sen hiçbir şey yapmayan Cezmi ile bana aynı parayı veriyorsun bu adil değil" der. Haklıya hakkını vermek gerekir diye düşüncelerini ifade eder. Ustası:

"Haklısın evlat bazen eşit olmak adil olmak anlamına gelmiyormuş ama çıraklığa devam edersen adil olacağıma söz veriyorum sadece sana değil herkese karşı adaletli olacağım" der. Selçuk bu duruma sevinir ve ustasına teşekkür eder. Selçuk: "Merak etme usta yine aynı şekilde çalışmaya devam edeceğim istersen Cezmi ile de aynı parayı verebilirsin ama Cezmi'nin de çok çalışması lazım" der. Bu durumlara şahit olan Cezmi "Artık ben de bir karar aldım, yaramazlık yok, çok çalışmak var" der ve aralarında gülüşürler. Daha sonra Selçuk, Değerler Takımı'na teşekkür eder ve vedalaşırlar.

Burada dikkat çeken durum, diğer bölümlerde olduğu gibi dışarıda çalışan ve bir mesleğe sahip olan kişiler sadece erkekler olarak gösterilmiştir. Bununla birlikte yaz tatilinde vaktini çalışarak değerlendiren çocuklar ise yine erkek çocuklarıdır. Berberlik mesleği geleneksel bir şekilde erkek cinsiyetine atfedilmiştir ve adalet değeri de sadece erkek karakterlerin gösterimiyle onlara yüklenmiştir.

6. Bölüm: Saygılı Olmak (Saygı Değeri)

Karakterler: Fatih, Mert

Fatih karakteri, üst komşusundan rahatsız olmaktadır. Üst komşusu müzikle ilgilenmektedir. Geceleri gitar çaldığı için Fatih uyuyamamakta, bu nedenle sabahları uyanmakta güçlük çekmektedir. Fatih Değerler Takımı'na bu durumu anlatır. Fatih: "Bu durumu Mert abiye ilettik daha kısık bir sesle çalmasını rica ettik ama müzik sevgisi her şeyin önüne geçiyor yardımınıza ihtiyacım var" diyerek Değerler Takımı'ndan yardım ister.

Değerler Takımı bir çözüm bulur. Fatih, Mert abisinden kendisine yumurta kolisi ve birkaç sünger bulmasını ister. Mert depoda olacaktı getireyim der. Daha sonra Fatih kendisini yalnız bırakmasını ister. Mert odadan çıkar. Değerler Takımı ile birlikte odanın duvarlarını yumurta kolileriyle kapı ve pencereleri de süngerle kaplarlar. Bir nevi ses yalıtımı oluştururlar. Daha sonra işleri bittikten sonra Mert'i çağırır. Mert odayı görür. Bu çözüm için Fatih'e teşekkür eder: "Benim müzik sevgime saygı gösterip beni kırmadan çözüm bulduğun için teşekkür ederim" der. Fatih de Değerler Takımı'na teşekkür eder ve vedalaşırlar.

Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış

Çizgi filmin bu bölümünde de saygılı olmak değeri erkek cinsiyetine atfedilmiştir. Bununla birlikte saygı değeri anlatılmaya çalışılırken geceleri müzik yapan Mert karakterinin diğer insanlara saygı duyarak daha makul saatlerde müziğini icra etmeye başlaması daha doğru bir yaklaşım iken, komşularının ona saygı duyması işlenmiştir. Yani rahatsız olan kişilere saygı gösterilmesi değil; rahatsızlığı oluşturan bireye saygı duyulması söz konusudur. Bu nedenle çizgi filmi izleyen çocuklarda kendilerini rahatsız eden kişileri bir şekilde tolere ederek saygı duymaları gerektiği fikri oluşabilir.

7. Bölüm: Yardımseverlik (Yardımseverlik Değeri)

Karakterler: Erdem, Burak ve Ragıp Amca

Bu bölümde Erdem ve Burak Değerler Takımı'ndan yardım isterler. Mahallelerinde boş bir alanda çocuklar için bir çocuk alanı inşa etmeyi düşünürler. Tüm mahalleli aralarında yardım toplarlar. Ama mahallelerindeki bakkal Ragıp amca ise bu yardıma katılmamaktadır. Ragıp amca yardım etmek de istemez çünkü cimri biridir. Bu duruma üzülen Erdem ve Burak, Değerler Takımı'ndan yardım isterler. Değerler Takımı hemen yola koyulur ve Erdem ve Burak'ın yanına gider. Değerler Takımı bu duruma bir çözüm bulur. Ragıp amcanın dükkânının kapalı olduğu bir gün hepsi gelir ve dükkânını süslerler. Bir de Ragıp amca için içinde onun çocukluğunda oynadığı oyuncakları içeren bir hediye paketi hazırlarlar. Ertesi gün dükkânını süslenmiş ve hediye kutusunu gören Ragıp amca merak eder ve kutuyu açar. Eski günlerini ve çocukluğunu hatırlayarak mutlu olur. Daha sonra Erdem ve Burak, bakkal amcanın yanına giderler. Ragıp amca durumu fark eder ve ne yapmak istediğini anladım çocuklar beni bugün çok mutlu ettiniz, ben de bu oyuncakları çocuklara hediye edeceğim. Hem de oyun alanı için elimden ne geliyorsa gerekli yardımı yapacağım der. Bu duruma hepsi çok sevinir. Erdem ve Burak da Değerler Takımı'na teşekkür ederek vedalaşırlar.

Burada bakkal yine erkektir. Duruma müdahale eden yine iki erkek çocuğudur. Herhangi bir girişimde, bir proje veya etkinlikte, bunları düzenleyip yönetenler erkek olarak gösterilmiştir. Bu olayda Değerler Takımı'ndaki kız çocuğu hariç mahalleden herhangi bir kadın karakter gösterilmemiştir. Bu nedenle yardımseverlik sadece erkek cinsiyetine atfedilmiştir.

8. Bölüm: Sabırlı Olmak (Sabır Değeri)

Karakterler: Hülya ve ablası

Bu bölümde Hülya, Değerler Takımı'ndan ablası için yardım istemektedir. Ablasının fiziksel bir gereksinimi bulunmaktadır, kendisi yürüyememektedir. Ablası üniversitede mimarlık okumaktadır ve çizmesi gereken bir projesi vardır. Fakat ablası her seferinde yarıda bırakır ve projesini tamamlayamaz. Sabırlı bir şekilde çalışmasını sürdüremez. Bu nedenle Hülya, Değerler Takımı'ndan yardım ister. Değerler Takımı Hülya'nın evine gider ve bir çözüm bulur. Bir kutu hazırlar. Ve bir de ip yumağı kullanıp ipin bir ucunu ablasına vermesini ister. Bir ucuna ise hazırladıkları hediye kutusunu bağlamışlardır. Hülya ablasından ipi sarmasını ister. Ablası itiraz etse de Hülya onu ikna eder. Ablası başlar ipi sarmaya arada

dayanamaz ama Hülya sabretmesini söyler. Daha sonra ipi saran ablası ipin ucuna ulaşır ve hediye kutusunu alır. Kutuyu açar, kutunun içinde şeker ve not vardır. Notun üzerinde “Gelecek, sabır edenlerindir, vazgeçenlerin değil” yazar. Hülya da “Sabrın meyvesi tatlıdır, tıpkı bu şeker gibi” der ve aralarında gülüşürler. Daha sonra ablası projesinin başına oturur. Uzun saatler çalışır, sabreder ve projesini tamamlar. Hülya’ya teşekkür eder. Hülya da Değerler Takımı’na gider ve “Bir ip yumağından neler yaptık, anneme söyleyeceğim size iplerden battaniye ördüreceğim ve sizlere armağan edeceğim” der. Hülya Değerler Takımı’na teşekkür eder ve vedalaşırlar.

Burada örgü örnek geleneksel şekilde kadına atfedilmiş bir etkinlik türü olarak ortaya çıkmaktadır. Daha önceki bölümlerde olayın karakterleri yaptıkları iyilikler için Değerler Takımı’na yalnızca teşekkür ederken, bu bölümde çocuğun annesinin yapabileceği düşünülen örgü battaniye hediye olarak sunulmuştur. Anne dışarıda çalışmamakta ve yine ev emekçisi (“ev hanımı”) olarak gösterilmektedir. Aynı şekilde sabırlı olmak davranışı da kadınlara atfedilmiş bir değer olarak vurgulanmıştır.

Tartışma

Bu araştırmanın amacı, “Değerler Takımı” çizgi filminin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenerek medya aracılığıyla topluma ve çocuklara sunulan toplumsal cinsiyet rollerini ne şekilde biçimlendirdiğini ortaya çıkartmaktır. Bu doğrultuda çalışmada incelenen Değerler Takımı çizgi filmde yer alan kadın ve erkek karakterler incelendiğinde, çizgi filmde erkek karakterlerin sayıca kadın karakterlerden daha fazla olduğu görülmüştür. Bu araştırma sonuçları ile benzer olarak diğer araştırmalarda incelenen çizgi filmlerde de erkek karakterlerin sayıca kadın karakterlerden daha fazla oldukları ve ekrana yansıtıldıkları görülmüştür (Deniz, 2021: 6942; Hentges ve Case, 2012: 319; Rozario, Masilamani ve Arulchelvan, 2018: 125; Semiz Türkoğlu ve Türkoğlu, 2022: 48; Şen ve Deniz, 2019: 2547; Walsh ve Leaper, 2020: 331). Yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda medyada kadın karakterlerin erkek karakterlerden sayı olarak daha az ekrana yansıtılması toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dair verilen bir mesaj olarak izleyici kitlesine yansıtıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada incelenen diğer bir içerik ise çizgi filmde yer alan kadın ve erkek karakterlerin kıyafetleri ve kıyafet renkleridir. İnceleme doğrultusunda kadın karakterlerin daha çok bluz ve pantolon ağırlıklı kıyafet türü kullandığı, renklerde ise pembe ve türevlerinin olduğu görülmüştür. Erkeklerin kıyafet türüne bakıldığında ise tişört, kazak ve pantolon ağırlıklı oldukları, renklerde ise mavi ve siyah tonlarının tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucuyla benzer olarak Kalaycı’nın (2015) Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Açısından Pepe adlı araştırmasında Pepe’nin çoğu bölümünde kadın karakterlerin pembe veya pembenin bir tonu olan giysilerle gösterilirken, erkek karakterlerin ise mavi veya koyu renkli giysiler gösterildiği sonucu bu araştırma sonucuyla örtüşmektedir. Yapılan diğer bir araştırmada incelenen çizgi filmde erkek karakterlerin giysilerinin mavi renkte olduğu; kadın

Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış

karakterlerde ise pembe ve pembenin tonlarının kullanıldığı sonucu araştırma kapsamında ulaşılan sonuç ile paralellik göstermektedir (Özen Uyar ve Yılmaz Genç, 2017: 679). Yapılan diğer araştırmalar incelendiğinde de, çizgi filmlerde kıyafet tercihlerinde kızlar için pembe veya pembenin bir tonu olan renkler kullanılırken, erkekler için mavi veya mavinin türevlerindeki renkler tercih edilmiştir (Pomerleau, Bolduc, Malcuit ve Cossette, 1990: 359; Yağan Güder, Ay, Saray ve Kılıç, 2017: 96). Buradan hareketle toplumda gelenekselleşmiş cinsiyete özgü olan kıyafetlerin ve renklerin kullanımının, medya vasıtasıyla pekiştirildiği söylenebilir.

Araştırma kapsamında ele alınan, çizgi filmde bulunan kadın ve erkek karakterlerin mesleklerine ilişkin veriler incelendiğinde, kadınlar daha çok ev emekçisi (“ev hanımı”) olarak gösterilirken erkek karakterler ise farklı bölümlerde işçi, müzisyen, berber, bakkal, esnaf gibi farklı meslek gruplarında ve ev dışındaki işlerden sorumlu olarak sunulmuştur. Ayrıca incelenen bu çizgi filmde erkek karakterlerin ev içinde evle ilgili işleri yaparken herhangi bir şekilde gösterilmediği bulunmuştur. Fischer’in (2010) yapmış olduğu araştırmasında kadınların ev içindeki sorumluluklarla bağdaştırıldığı sonucu bu araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir. Aynı şekilde Walsh ve Leaper (2020), Za-heen, Manzoor ve Safdar, (2020) çalışmalarında da benzer sonuçlar bulunmuştur. Şen (2020)’in yapmış olduğu araştırmada erkek karakterlerin çeşitli meslek gruplarında çalıştıkları görülürken kadın karakterlerin ise “ev hanımı” şeklinde gösterildiği sonucu bu araştırma sonucu ile uyumluluk göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde çizgi filmlerdeki erkek cinsiyeti daha çok çeşitli meslek gruplarında gösterilirken, kadın cinsiyetinin ev emekçisi (“ev hanımı”) olarak gösterildiği yapılan araştırmalarla desteklenmiştir (Deniz, 2021; Ekin Duman ve Koçtürk, 2021; Muratoğlu Pehlivan, 2019; Özkar ve Aytaş 2021; Semiz Türkoğlu ve Türkoğlu, 2022; Şen ve Deniz, 2019). Alanyazındaki bu araştırma sonuçlarından hareketle geleneksel cinsiyet kalıp yargılarının, mesleklere empoze edilerek medya aracılığıyla pekiştirildiği söylenebilir.

Araştırmanın diğer bir sonucu olarak değerlerin kadın ve erkek karakterlere göre dağılımı incelendiğinde sevgi ve sorumluluk değerleri daha çok kadınlara verilmiştir. Buna göre sevgiyi vermek sadece kadınlara ait bir değermiş gibi gösterilerek erkeklerin de kadınlar gibi sevgiyi gösterilebileceği ekrana yansıtılmamıştır. Bunun yanında, saygı ve yardımseverlik değerleri daha çok erkek cinsiyetine verilerek kadınların yardımsever ve saygılı olabileceği izleyici kitlesine gösterilmemiş ve izleyiciler bu durumdan mahrum bırakılmıştır. Ayrıca çizgi filmde sadece öz denetim değerinin iki cinsiyete birden atfedildiği görülmüş, bunun dışında verilmek istenen değerlerin sadece tek bir cinsiyete atfedildiği tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde yapılan çalışmalarda çizgi filmlerde değerler konusu ele alınmıştır (Erşan ve Er, 2022: 290; Özel ve Küçükkart, 2023: 534; Şentürk ve Keskin, 2019: 143; Tekin, 2022: 1; Yakut ve Yakut, 2022; Yardımcıel ve Kılıç, 2023: 21) ancak toplumsal cinsiyet rollerini değerlerle birlikte ele alan bir çalışma bulunmaması bu çalışmayı önemli kılmaktadır.

Sonuç

Bu araştırmada “Değerler Takımı” çizgi filminin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenerek medya aracılığıyla topluma ve çocuklara sunulan toplumsal cinsiyet rollerini ne şekilde biçimlendirdiği ele alınmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada incelen Değerler Takımı çizgi filminde yer alan kadın ve erkek karakterler incelendiğinde, çizgi filmde erkek karakterlerin sayıca kadın karakterlerden daha fazla olduğu görülmüştür. Medyada kadın karakterlerin erkek karakterlerden sayı olarak daha az ekrana yansıtılması toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dair verilen bir mesaj olarak izleyici kitlesine yansıtıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada incelenen diğer bir içerik ise çizgi filmde yer alan kadın ve erkek karakterlerin kıyafetleri ve kıyafet renkleridir. İnceleme doğrultusunda kadın karakterlerin daha çok bluz ve pantolon ağırlıklı kıyafet türü kullandığı, renklerde ise pembe ve türevlerinin olduğu görülmüştür. Erkeklerin kıyafet türüne bakıldığında ise tişört, kazak ve pantolon ağırlıklı oldukları, renklerde ise mavi ve siyah tonlarının tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Toplumda gelenekselleşmiş cinsiyete özgü olan kıyafetlerin ve renklerin kullanımının, medya vasıtasıyla pekiştirildiği söylenebilir.

Araştırma kapsamında ele alınan, çizgi filmde bulunan kadın ve erkek karakterlerin mesleklerine ilişkin veriler incelendiğinde, kadınlar daha çok ev emekçisi (“ev hanımı”) olarak gösterilirken erkek karakterler ise farklı bölümlerde işçi, müzisyen, berber, bakkal, esnaf gibi farklı meslek gruplarında ve ev dışındaki işlerden sorumlu olarak sunulmuştur. Ayrıca incelenen bu çizgi filmde erkek karakterlerin ev içinde evle ilgili işleri yaparken herhangi bir şekilde gösterilmediği bulunmuştur. Bu doğrultuda geleneksel cinsiyet kalıp yargılarının, mesleklere empoze edilerek medya aracılığıyla pekiştirildiği ifade edilebilir.

Araştırmanın diğer bir sonucu olarak değerlerin kadın ve erkek karakterlere göre dağılımı incelendiğinde sevgi ve sorumluluk değerleri daha çok kadınlara verilmiştir. Buna göre sevgiyi vermek sadece kadınlara ait bir değermiş gibi gösterilerek erkeklerin de kadınlar gibi sevgiyi gösterilebileceği ekrana yansıtılmamıştır. Bunun yanında, saygı ve yardımseverlik değerleri daha çok erkek cinsiyetine verilerek kadınların yardımsever ve saygılı olabileceği izleyici kitlesine gösterilmemiş ve izleyiciler bu durumdan mahrum bırakılmıştır. Ayrıca çizgi filmde sadece öz denetim değerinin iki cinsiyete birden atfedildiği görülmüş, bunun dışında verilmek istenen değerlerin sadece tek bir cinsiyete atfedildiği tespit edilmiştir.

Gerçekleştirilen bu araştırma erken çocukluk dönemindeki çocukların ilgi odağı olan çizgi filmlerin, medya aracılığıyla topluma ve çocuklara sunulan toplumsal cinsiyet rollerinin ne şekilde biçimlendirildiğini ve bunu gösterirken değerlerle toplumsal cinsiyet algısını nasıl bağdaştırdıkları gibi önemli sonuçları ortaya koymasının yanı sıra birtakım sınırlılıkları da beraberinde getirmektedir. Araştırma, sadece incelenen Değerler Takımı isimli çizgi filmle sınırlıdır. Yapılacak çalışmalarda değerler ve toplumsal cinsiyet algısı ile ilgili daha çok çizgi film incelenerek ailelerin ve toplumun bu konuda farkındalığı sağlanabilir. Erken çocukluk

Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış

döneminde çocuklar medya ile iç içe büyümekte ve gelişmektedir. Medyada ise en çok izledikleri yayın türü çizgi filmlerdir. Dolayısıyla çizgi filmler aracılığıyla birtakım mesajlar çocuklara görsel ve işitsel olarak verilerek onları etkilemektedir. Bu nedenle çocukların izlediği çizgi filmlerin içerikleri önem arz etmektedir. Bu içerikler hazırlanırken bazı hususlara dikkat edilmesi önemlidir. Çizgi filmlerde ve diğer medya araçlarında karakterlerin cinsiyet türü olarak birbirinden sayıca fazla değil dengede olması bunlardan biri olarak sayılabilir. Hem ana karakterde hem de yan karakterde bahsedilen bu denge gözetilebilir. Ayrıca çizgi filmde toplumsal cinsiyet rollerinin verilmesinde uygun rol modeller sunulabilir. Kadın ve erkek karakterlerin, meslek ve sorumluluklarda cinsiyete özgü ayırım yapılmadan eşit sorumlulukta gösterimi sağlanabilir. Bu sayede cinsiyetçi kalıp yargılarının olumsuz olarak gösterimi engellenebilir. Değişen toplum yapısı ve kuşakların şekillenmesi nedeniyle değişen zamana uygun olarak çizgi filmlerde güncellemeler yapılabilir. Bunun yanında ebeveynlerin çocuklarını kontrollü bir şekilde çizgi film izlemelerini sağlamaları önemlidir. Ebeveynlerin çizgi film seçerken de toplumsal cinsiyet rollerine uygunluğuna dikkat etmeleri için onlara bu konuda uzmanlar aracılığıyla çeşitli eğitimler sağlanabilir. Toplumsal cinsiyet alanında çalışan uzmanlar tarafından incelenmiş ve çocuklar tarafından izlenmesinde sakınca bulunmayan aksine onlara yarar sağlayabilecek nitelikte olan çizgi filmler, farklı kanallar aracılığıyla yayınlanabilir.

Kaynakça

- Ahmed, S. and Wahab, J. A. (2014). Animation and socialization process: Gen-der role portrayal on cartoon network. *Asian Social Science*, 10(3), 44-53. <http://dx.doi.org/10.5539/ass.v10n3p44>
- Akanle, O., & Oluwakemi, E. O. (2012). Traditionalism and household chores in Ibadan, Nigeria. *International Journal of Sociology of the Family*, 38(2), 203-224. <https://www.jstor.org/stable/43488401>
- Akyol Gürler, Ş. ve Aydın. M. Z. (2013). *Okulda değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Alpöge, G. (2011). *Okul öncesinde değerler eğitimi*. İstanbul: Bilgi Yayın Evi.
- Altındal, Y. (2009). Erkeksi siyasetin 'erk'siz dublörleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 351-367. <https://dergipark.org.tr/en/pub/baunsobed/issue/50238/648000>
- Aral, N., ve Doğan Keskin, A. (2018). Ebeveyn bakış açısıyla 0-6 yaş döneminde teknolojik alet kullanımının incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(2), 317-348.
- Avçıl, C. (2021). Kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet, ev-çalışma hayatı dengesi ve şiddete ilişkin gündelik hayat deneyimleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(4), 1019-1038. <https://doi.org/10.18506/anemon.889141>
- Berk, L. (2018). *Bebekler ve çocuklar doğum öncesinden orta çocukluğa*. (Çev. Ed. N. Işıkoğlu Erdoğan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Binark, M. ve Gencil Bek, M. (2010). *Eleştirel Medya Okuryazarlığı* (2. bs.). İstanbul: Kalkedon.
- Bourdieu, P. (2018). *Eril Tahakküm*. (B. Yılmaz, Çev.), İstanbul: Bağlam Yayınları.

- Cihan, N. (2014). Okullarda değerler eğitimi ve Türkiye'deki uygulamaya bir bakış. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9. (2), 429-436.
- Çelebi, E. (2014). Televizyon reklamlarının çocukların davranışsal tutumları ve obezite gelişme riski üzerine etkileri. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 97-107.
- Deniz, A. (2021). Yerli yapım çizgi filmlerde toplumsal cinsiyet eşit (siz) liği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(43),6942-6979. <https://doi.org/10.26466/opus.910874>
- Diyanet Çocuk. *Değerler Takımı Çizgi Film* [YouTube kanalı]. YouTube. 25 Ağustos 2023 tarihinde https://www.youtube.com/watch?v=qEmibSyfso&list=PLL86x_HrzzMLO5DNF00_kC5gdfLInD0Bg erişildi.
- Duman, A. E. & Koçtürk, N. (2021). Yerli yapım bir çizgi filmin toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi: Pırıl . *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Volume: 9 Number: Society & Politics , 83-92 . <https://doi.org/10.18506/anemon.819889>
- Ecevit, Y. (2003). Toplumsal cinsiyetle yoksulluk ilişkisi nasıl kurulabilir? Bu ilişki nasıl çalışılabilir?. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), 83-88.
- Erdem, B. N. (2019). Yeni Medya ve Toplumsal Cinsiyet: Türkiye'de Akademik Çalışmalardan Genel Bir Kesit Sunma Çabası. E. Baştürk ve B. Erdem (Der.), *Dijital Medya ve Toplumsal Cinsiyet Kavramlar, Fırsatlar, Sınırlılıklar* (s. 19-66) içinde. Konya: Literatürk Academia.
- Erşan, Ş. ve Er, H. (2022). Sosyal öğrenme kuramı bağlamında çizgi filmlerin değerler açısından analizi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 13(47), 290-307. DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3100>
- Ertürk-Kara, H. G. (2020). Anne-çocuk ilişkisinde risk faktörleri: Televizyona maruz kalma ve anne-çocuk oyun süresi. *Eğitim ve Bilim*, 45(201), 411-424. DOI: <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2020.8516>
- Fischer, S. (2010). *Powerful or pretty: A content analysis of gender images in child-ren's animated films*. (Yüksek lisans tezi).
- Gökçearslan, A. (2010). The effect of cartoon movies on children's gender development. *Procedia-social and behavioral sciences*, 2(2), 5202-5207. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.846>
- Gül, S. S., & ALTINDAL, Y. (2015). Türkiye Siyasetinin Eril Anatomisi: 2015 Seçimlerini Kota Uygulamaları Üzerinden Yeniden Düşünmek. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 9(19), 51-72. <https://dergipark.org.tr/en/pub/toplumdd/issue/22712/242419>
- Güven, G., & Akıncı, A. (2014). Okul öncesi döneme yönelik çizgi filmlerde yer alan değerlere ait sözel ifadelerin sunumu: TRT Çocuk kanalı örneği. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(16), 429-445. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.32701>
- Hentges, B., & Case, K. (2013). Gender representations on disney channel, cartoon network, and nickelodeon broadcasts in the United States. *Journal of Children and Media*, 7(3), 319-333. <https://doi.org/10.1080/17482798.2012.729150>
- Kahlenberg, S. G., ve Hein, M. M. (2010). Progression on Nickelodeon? Gender-role stereotypes in toy commercials. *Sex Roles*, 62(11-12), 830-847. <https://doi.org/10.1007/s11199-009-9653-1>
- Kalaycı, N. (2015). Analyses of thecartoonseriesfrom a genderequalityperspective: Pepee. *Egitim ve Bilim*, 40(177), 243-270. Doi: [10.15390/eb.2015.3836](https://doi.org/10.15390/eb.2015.3836)
- Kolbe, R. H., & Muehling, D. (1995). Gender roles and children's television advertising. *Journal of Current Issues & Research in Advertising*, 17(1), 49-64. <https://doi.org/10.1080/10641734.1995.10505025>

Değerler Takımı Çizgi Filmine Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bakış

- Milli Eğitim Bakanlığı. (2022, 19 Kasım). *Değerler eğitimi etkinlik kitabı* <https://ogm.meb.gov.tr/www/genel-mudurlugumuzce-hazirlanan-degerler-egitimi-etkinlikkitabi-yayimlandi/icerik/1665#:~:text=bu%20de%C4%9Ferler%20adalet%2C%20dostluk%2C%20d%C3%BCr%C3%BCstl%C3%BCk,olarak%20%C3%B6%C4%9Fretim%20programlar%C4%B1nda%20yer%20almaktad%C4%B1r> adresinden 23.09.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Muratoğlu Pehlivan, B. (2019). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türk çizgi filmlerinde anne ve baba temsili üzerine bir çalışma. *Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 1(2), 15-27. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/mekcad/issue/45570/614778>
- Öngen, B., ve Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, (48), 1-18. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/iusoskon/issue/9552/119306>
- Özdemir, A. A., ve Ramazan, M. O. (2012). Çizgi filmlerin çocukların davranışları üzerindeki etkisinin anne görüşlerine göre incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2147-5202 <https://hdl.handle.net/11499/42178>
- Özel, Ö. ve Küçükkart, Z. N. (2023). Trt çocuk kanalındaki çizgi filmlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi: "Akıllı tavşan momo" ve "Pırl" örneği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(2), 534-559. <https://doi.org/10.19171/uefad.1267427>
- Özen Uyar, B. ve Yılmaz Genç, M. M. (2017). Yerli yapım çizgi filmlerde su-nulan toplumsal cinsiyet rolleri. Ö. Demirel ve S. Dinçer. (Ed.). *Kü-reselleşen dünyada eğitim* (s.679-712) içinde. Ankara: Pegem Akademi Kitabevi Yayınları.
- Özkan, B. ve Gündoğdu, A. E. (2011). Toplumsal cinsiyet bağlamında Türkçede atasözleri ve deyimler. *Electronic Turkish Studies*, 6(3).
- Özkar, M., ve Aytaç, M. (2021). Okulöncesi çocuklara yönelik hazırlanan çizgi filmlerde toplumsal cinsiyet rollerinin yansıtılması: Rafadan tayfa ve canım kardeşim. *Kurgu*, 29(1), 37-58. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kurgu/issue/60153/872005>
- Pehlivan, B. M. (2019). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türk çizgi filmlerinde anne ve baba temsili üzerine bir çalışma. *Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 1(2), 15-27. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mekcad/issue/45570/614778>
- Pomerleau, A., Bolduc, D., Malcuit, G., & Cossette, L. (1990). Pink or blue: Environmental gender stereotypes in the first two years of life. *Sex roles*, 22(5), 359-367. <https://doi.org/10.1007/BF00288339>
- Radesky, J. S., Schumacher, J., ve Zuckerman, B. (2017). Mobile and interactive media use by young children: the good, the bad, and the unknown. *Pediatrics*, 135(1), 1-3. <https://doi.org/10.1542/peds.2014-2251>
- Rozario, A., Masilamani, V. and Arulhelvan, S. (2018). The case of the mis-sing girls: Distribution of gender roles in Indian children's television programming. *Journal of Children and Media*, 12, 125 - 142. <https://doi.org/10.1080/17482798.2017.1423093>
- Saraç, S. (2013). Toplumsal Cinsiyet. L. Gültekin, G. Güneş, A. Şimşek ve C. Ertung (Der.), *Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları* (s. 27-32) içinde. Ankara: Atılım Üniversitesi Yayınları.
- Semiz Türkoğlu, H., & Türkoğlu, S. (2022). Çizgi filmlerde toplumsal cinsiyet rolleri, kalıp yargılar ve karakterlerin kurgu dağılımı üzerine bir analiz: TRT çocuk kanalı örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (49), 48-65 <https://doi.org/10.52642/susbed.1111484>

- Şen, B. (2020). *Okul öncesi dönem çocukları tarafından izlenen çizgi filmlerin toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Okul Öncesi Öğretmen-lığı Bilim Dalı, Ankara.
- Şen, B., & Deniz, Ü. M. İ. T. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının izlediği rafadan tayfa çizgi filminin toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi. *Social Sciences*, 14(5), 2547-2563. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.32701>
- Şentürk, Ş., & Keskin, A. (2019). Rafadan Tayfa çizgi filminin milli ve evrensel değerler açısından değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 143-157. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.548307>
- Tekeli, Ş. (1993). 1980'ler Türkiye'sinde Kadınlar. Ş. Tekeli (Der.), *1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar* (s. 15-50) içinde. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tekin, Z. (2022). Kültür aktarımında çizgi filmlerin önemi: 'Kral Şakir' çizgi filmindeki evrensel ve milli değerler. *VECHE*, 1(1),1-14. <https://dergipark.org.tr/en/pub/veche/issue/73993/1196602>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). İstatistiklerle çocuk. Ankara:TÜİK.
- Uyanık Balat, G. ve Balaban Dağal, A. (2009). *Okulöncesi Dönemde Değerler Eğitimi Etkinlikleri*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Walsh, A., & Leaper, C. (2020). A content analysis of gender representations in preschool children's television. *Mass Communication and Society*, 23(3), 331-355. <https://doi.org/10.1080/15205436.2019.1664593>
- Ward, L. M. and Grower, P. (2020). Media and the development of gender role stereotypes. *Annual Review of Developmental Psychology*, 2, 177-199. <https://doi.org/10.1146/annurev-devpsych-051120010630>
- Yağan Güder, S., Ay, A., Saray, F., & Kılıç, İ. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının izledikleri çizgi filmlerin toplumsal cinsiyet kalıp yargıları açısından incelenmesi: Niloya örneği. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 96-111. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/enad/issue/36954/355005>
- Yakut, R. E., ve Yakut, İ. (2022). Rafadan tayfa ve teen titans go çizgi filmlerinde işlenen temel evrensel değerlerin karşılaştırmalı analizi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(44), 519-547. <https://doi.org/10.34234/ded.1169656>
- Yardımcıel, F., ve Kılıç, D. (2023). Çizgi filmlerin ilettikleri etik değerler bakımından incelenmesi: Doru Örneği. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 21-32. <https://doi.org/10.29065/usakead.1257817>
- Yaşın Dökmen, Z. (2015). *Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zaheen, B., Manzoor, S. and Safdar, A. (2020). TV cartoon Programs: An analysis of gender roles and characteristics. *Pakistan Social Sciences Re-view*, 4(2), 460-472.

